

22.12.2023

Väylävirasto

Lausunto Väylävirastolle valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2025-2032

1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?

Väyläverkon investointiohjelmassa on huomioitu monipuolisesti Liikenne12 -suunnitelman liikenneinfran saavutettavuuden, kestävyden ja tehokkuuden tavoitteita.

Kymenlaakson kauppakamari painottaa, että investointiohjelmassa on tärkeää huomioida toimintaympäristön muutokset teollisuuden ja kaupan kuljetuskäytävälle.

Kymenlaakson maantieteellinen sijainti rajamaakuntana on nostanut maakunnan liikenneväylien merkitystä myös turvallisuuden ja huoltovarmuuden toimivuuden kannalta keskeisinä väylinä.

Ennakointi on hyvä nostaa investointiohjelmassa entistä tärkeämpään rooliin.

2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?

Kymenlaakso on ulkomaankaupan ja teollisuuden keskeinen valtakunnallinen toimija, joka tuottaa merkittäviä vienti- ja verotuloja sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Valtatie 15 Kotkasta (E18) Kouvolaan on Kymenlaakson tärkein etelä-pohjois-suuntainen yhteys (40 km). Tie on linkki EU:n TEN-T-ydinverkkoon kuuluvien Haminan ja Kotkan satamien, Kouvolan rautatieterminaalin (RRT) ja E18-tien välillä. Se on pääväyläasetuksen mukainen tason I pääväylä. Vt 15 on EU-komission ehdotuksessa uudeksi TEN-T -verkoksi nostettu osaksi kattavaa verkkoa ja vt 15 on osa esitettyä uutta Eurooppatie 16 (E16) -hanketta, mikä korostaa yhteyden kansainvälistä merkitystä.

Kauppakamari esittää, että valtatie 15 Kotka, Leikari – Kouvola, Kiehuva -tieyhteyden korjaushanke on välttämätöntä palauttaa prioriteetti luokkaan 1. Tiesuunnitelma on täydennyksien jälkeen valmis ja Kymenlaakson kauppakamarin saaman tiedon mukaan tiesuunnitelma tultaneen hyväksymään tammikuussa ja näin myös hanke voitaisiin palauttaa takaisin ykköskoriin, kun investointiohjelmasta päätetään Väylävirastossa helmi-maaliskuussa.

Kuten Väyläviraston investointiohjelman 2025-2032 liitteessä 2a maantiehankkeet todetaan, palvelutasopuutteet on tunnistettu strategisessa tilannekuvassa ja ne kohdistuvat laatutasoon, turvallisuuteen, sujuvuuteen ja maantieverkon kuntoon.

Tieyhteyden palvelutaso tulee nostaa vastaamaan asetuksen vaatimuksia sekä kuljetusmääriä. Tien korjaus parantaa elinkeinoelämän kuljetusten palvelutasoa sekä satamayhteyksiä ja työssäkäyntiyhteyksiä. Huolimatta Venäjän matkailuliikenteen vähenemisestä, on tieyhteys edelleen teollisuuden, kaupan ja työmatkaliikennöinnin takia erittäin kuormittunut.

Valtatie 15 korjausrahoituksen edistäminen on erittäin tärkeää. Korjauksen tuomat hyödyt kohdistuvat laajalle alueelle Itä-, Keski- ja Sisä-Suomea kuljetusketjujen kautta. Korjauksen kautta saatavat hyödyt ovat valtakunnallisia, sillä tieväylää käyttävän teollisuuden vienti- ja verotulot kohdistuvat useille paikkakunnille.

Toimintaympäristön muutoksien johdosta tuontipuun kuljetukset kuormittavat valtatie viittätoista. Raakapuun tuonti Hamina-Kotkan satamaan on lisääntynyt tammi-marraskuussa 2023 +8,7. Kappaletavaran vienti lisääntyi tammi-marraskuussa 2023 HaminaKotka Satama Oy:n satamissa +52 prosenttia.

Investointiohjelman taulukossa 3 (s. 28) valtatie 15 esitetään verkollisen roolin osalta vain satamayhteytenä. Yhteys toimii kuitenkin kansainvälisenä ja kansallisena teollisuuden viennin ja tuonnin keskeisenä väylänä sekä yhdistää TEN-T-ydinverkon tavaraliikenteen solmupisteet. Verkollinen merkittävyys tulisi nostaa ++++ -luokkaan, koska tie yhdistää kahta TEN-T -ydinverkon terminaalia ja on Haminan ja Kotkan sataman maantieyhteys.

Vaikutusten arvioinnissa Kymenlaakson kauppakamari painottaa kokonaisvaikutusten arvioinnin merkitystä erityisesti valtatie 15 hankkeen priorisoinnissa.

Valtatien kuormituksen laskentaperusteissa tulee huomioida ambulanssi- ja sotekuljetukset, joita on runsaasti johtuen maakunnan asutuksen keskittymisestä 60 kilometrin päässä toisistaan sijaitseville Etelä- ja Pohjois-Kymenlaakson kaupunkialueille. Soteratkaisujen johdosta Pohjois-Kymenlaakson asukkaat kuljetetaan sairaalahoitoon Kotkaan.

Vaikutusten arviointi tulevien investointien osalta. Kymenlaaksoon on tulossa merkittäviä uusia teollisia investointeja, kuten akkuteollisuuden hankkeet Haminaan ja Kotkaan sekä joulukuun alussa 2023 julkistettu miljardiluokan palvelinkeskusinvestointi Kouvolaan. Näiden mukanaan tuomat työpaikkojen lisäykset tulevat kasvattamaan henkilö- ja työmatkaliikennettä maakunnan sisäisesti, mikä heijastuu mm. valtatie 15 kuormittumisena. Hankearvioinneissa tulisi huomioida jätti-investointien tuomat muutokset pisteytykseen ja tehokkuuteen ja vihreän siirtymän mahdollistamien investointien takaaminen.

Investointiohjelmassa tulisi kyetä ennakoimaan elinkeinopoliittisten hankkeiden vaatimuksia. Kansainväliset investoijat edellyttävät ennakoitavuutta toimintaympäristössä. Infran merkitys tavaroiden kulkuvirtojen sekä työmatkaliikenteen sujuvoittajana on keskeistä investointipäätöstä tehdessä. Vaikutukset alueiden kehitysedellytyksiin syntyvät ensisijaisesti saavutettavuuden kautta.

Investointien lisääntyminen edelleen on toivottua Kymenlaaksossa, joka kärsii edelleen teollisuuden rakennemuutoksesta. Valtatie 15 rakentamisen käynnistäminen lisäisi maakunnan työllisyyttä ja yritysten tilauskantaa.

Turvallisuuden, maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta kriittisten yhteyksien kehittäminen. Kouvolassa sijaitsee kaksi merkittävää varuskuntaa, Karjalan Prikaati Vekaranjärvellä vt15 varrella ja Utin Jääkäriyrykmentti vt6 varrella. Sotilaallisen liikkuvuuden lisääntyminen tulee arvioida Puolustusvoimien kanssa huomioiden äskettäin julkistettu tieto Nato-joukkojen amerikkalaisotilaiden sijoittumisesta Kouvolaan em. varuskuntiin sekä lisääntyvän sotilasliikenteen aiheuttama kuormitus tieliikenteelle, erityisesti valtatiellä 15. Kouvola on Suomen suurin maatalouskaupunki. Alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden kuljetusten turvaaminen tulee huomioida Kymenlaakson tieväylien pisteytyksissä.

Elintarvikekuljetusten turvaaminen toimivilla liikenneyhteyksillä on osa huoltovarmuuden turvaamista.

Raideliikenteen osalta investointiohjelma parantaa henkilöliikenteen sujuvuutta Karjalan radalla ja Savonradalla ja luo edellytyksiä nopeuttaa hieman Itä-Suomen junayhteyksiä.

CEF-rahoituksen tarjoamat mahdollisuudet tulee huomioida erityisesti maantien 355 Merituulentie parantamisen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

3. Miten muuttaisitte investointiohjelmaa Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehityksen puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?

Suunnitelman toteuttamiseen tarvittavan rahoituksen puute on investointiohjelman suurin ongelma. Nykyinen hallitus on luvannut käynnistää lähes 3 miljardin euron liikenneinvestoinnit. Samaan aikaan kehyskauden liikenneverkon kehittämisen rahoitusta kuitenkin leikataan 970 miljoonalla eurolla ja uusien hankkeiden käynnistyminen nyt hallituskauden alkupuolella on hidasta.

Investointiohjelmassa olevien tärkeimpien hankkeiden rahoitus tulee hoitaa ja toteutus käynnistää mahdollisimman pian nopean ja jatkuvat kustannustason nousun takia.

Kymenlaakson toteuttamisvalmiit hankkeet ovat:

- Vt 15 Kotka–Kouvola 158 M€
- Kotka: Kotolahti-Mussalo läpiajoraide (lisäraide) 7 M€
- Vt 15 Kotkan sisääntulotie (Hyväntuulentie) 7 M€

Valtatie 15 Kotka - Kouvola -hanke tulee olla investointiohjelman prioriteettiryhmässä 1. Valtatie 15 on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävä yhteys TEN-T tavaraliikenteen solmujen Haminan ja Kotkan satamien ja Kouvolan RRT-terminaalin välillä. Valtatie 15 on nostettu EU-komission ehdotuksessa uudeksi TEN-T verkoksi osaksi kattavaa verkkoa ja osana esitettyä uutta Eurooppatie 16 (E16) -hanketta, mikä korostaa yhteyden kansainvälistä merkitystä.

Hankearvioinnissa tulee antaa enemmän painoarvoa vihreän siirtymän tuleville uusille investoinneille sekä tunnistaa alueelliset erityispiirteet vahvemmin.

Huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen liittyviä arvoja tulisi vaikutusten arvioinnissa kehittää. Alueellisesti merkittävien uusien teollisuuden alojen investointien toteutuminen muuttaa väylähankkeiden tehokkuutta ja hankearviointeja.

4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa?

Vuosittaiset lausuntokierrokset ovat hyvä tapa osallistaa toimijat päivitystyöhön. Hyvän prosessin tarkoituksenmukaisuutta vesittää kuitenkin suunnitelman toteuttamiseen tarvittavan rahoituksen puute.

5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina?

Seuraavien elinkeinoelämälle tärkeiden hankkeiden suunnittelua tulee edistää lähitulevaisuudessa:

- Kouvola-Kotka/Haminan radan kaksoisraide Juurikorpi-Mussalo välille
- Mt 355 Merituulentie
- Vt 12 Lahti-Kouvola 1. vaihe (Uusikylä-Tillola)
- Vt 6 Kouvolan kohta 1.vaihe. Yleistarkastuksen mukaan sillan käyttöikä päättyy 2027. Silta huonokuntoinen. Liikennemäärät ovat kyseisellä kohdalla jopa noin 11 000 ajoneuvoa vuorokaudessa, josta raskaan liikenteen määrä noin 1450 ajoneuvoa/vrk.
- Haminan meriväylän syventäminen
- Kotkan Keltakalliolle rakentuvat kansainväliset akkuteollisuuden suurhankkeet edellyttävät liikennejärjestelyiden parantamista. Parantamistarpeet liittyvät erityisesti E18 ja mt 357 liittymien ja yhteysvälin kehittämiseen.

Investointiohjelmassa voisi ennakoida lentoliikenteen tulevaa kehitystä, etenkin lentoliikenteen sähköistymistä ja kenttien operoinnin digitalisoitumista. Jotta Suomen kaikkien alueiden potentiaali saadaan hyödynnettyä, on tärkeää panostaa maan sisäiseen saavutettavuuteen, mihin sähköinen lentoliikenne tuo mahdollisuuksia. Nykyisen lentoasemaverkoston ja lennonjohdon toimintamalleja tulee arvioida kansallisesti siten, että samalla otetaan huomioon päästöttömän lentämisen ja pienilmailun mahdollisuudet. Kymenlaaksossa tällainen kohde on Pyhtäällä sijaitseva Helsinki East Aerodrome.

6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

EU:n rahoitusmahdollisuudet infran kehittämishankkeille Suomessa tulisi maksimoida.